

sedanje samskosti. Vendar se tudi pri tej razlagi odpira vprašanje neodločnosti kot posledice nezaupanja vase in nezaupanja drugim.

Film je bil posnet na obrobju mesta pri znanem trgovskem centru, kar še dodatno nakazuje težave sodobne potrošniške družbe - množica ljudi, čisto zraven tebe, vsi z bolj ali manj istimi nameni in interesi, toda ogovoriti jih je izredno težko, pravzaprav nevljudno. Naposled pa obstaneš na avtobusni postaji sam. Res samo po tuji krivdi?

Skratka, ponovno odličen izdelek obetavnega slovenskega režiserja, ki ravno z odstranitvijo dialogov pozornemu gledalcu pušča še več možnosti za vprašanja in interpretacije.

Robert Jakomin

Zrcaljenja (Govorica duše II) Komentar k naslovnici

Slikarkino poimenovanje razstave me je spodbudilo k razmišljanju: če je duša del univerzalnega uma, potem gotovo sledi tudi njegovim načelom dobrega, pravičnega in nezmotljivega. Kolikšna sta potemtakem njen delež in vpliv na svobodno voljo ljudi, ne vem. Morda bi nas o tem ob kakšni drugi priliki lahko poučili filozofi... Gotovo pa je, da je prav svobodna volja vodila slikarko Ireno Žužek, da se je znotraj ustvarjalnega procesa odločala tako, kot se je in ne drugače. Občutek in gotovost za likovno gradnjo si je, kot pravi, pridobila deloma že v času študija grafičnega oblikovanja na buenosaireski univerzi in kasneje skozi slikarsko metodo svojega argentinskega profesorja Heriberta Zorrille, ustanovitelja gibanja Esencialismo. Njegov izviren in širok mentorski pristop lahko zaslutimo že v krajšem besedilu, ki ga je ob slikarkini razstavi - maja 2003 v Kulturnem centru "San Martín" v Buenos Airesu - prispeval za katalog. Naj navedem citat prevoda: "Občutiti sliko kot proces, v katerem se nahaja umetnik pred kompromisom izbire. Srejeti odločitve, občutiti sinhronijo, biti zmožen prevzeti odgovornost te svobode so osrednje poteze Irene

žužek v njenem delu. Vsaka slika je rezultat poti brez predhodnega načrta. Je čisto iskanje. V tistih delih, kjer se izraža potreba po kretnji, nas približa čutečemu in osebnemu veselju. Vendar se veselje ne zaključi le z neko krettnjo, ampak se nadaljuje v doživetje strukture in prostora, kjer se srečata slutnja in znanje. Slika je odprta forma. Gledalec sklene krog, ki ga odpre umetnik, in tako konča delo. Stati pred vsakim od del Irene žužek, pomeni biti pred simbolom človeških čutenj. Približati se jim, je iskanje možnosti, ki nam dovoli odkrivanje našega lastnega zaklada."

Njene slike, kot pravi profesor Zorrilla, niso niti abstraktne niti figurativne, ampak konfigurativne, ter označujejo prav takšen način slikanja. Po njegovih napotkih, kjer so osnovna likovna izhodišča madeži - Žužkova jih imenuje tudi "packe" -, se prične slikarkin likovnoustvarjalni proces. Dokler ne začne med njimi - madeži - iskati oblike, se zdijo ti pravi kaos.

Da slikarka uživa ob mešanju barv, je čutiti v vseh njenih delih. Kolorit zna poiskati, izzvati in mu dodeliti prostor. "Vsaka barva svoje mesto najde," pravi, zato se jih tudi ne boji uporabljati in poskrbi, da so ji vedno vse na razpolago. Z njeno pomočjo zažarijo celo zamolklejše temine. Na njih si oko odpočije, oddahne, umiri in vsaj za trenutek

postoji. "Čudovito je biti v tišini," razberem v grafizmu na eni izmed slik. Tudi na drugih opazim fragmente poezije, filozofskih misli, življenjskih resnic, molitev ipd. Kakšno radost prinaša umetnici medij, preko katerega se izraža, – "zapisi duše" kar vrejo iz nje! Po likovni govorici so enotni, slogovno prepoznavni, igrivi, pa vendar oblikovano "preudarni" ter, kar se naslovov tiče, spročilno zavezujoči. Četudi se Irena Žužek ne navdihuje v naravi, svoje slike večinoma posveti prav njej ali pa jim poišče razpoloženju ustrezen naslov. Njena dela so iskriivo iskrena, pretočna, ritmična, melodična in temperamentna. Čutiti je, da izhajajo iz nekega drugega časa, sicer istega po štetju, zavezanega slovenkemu jeziku in tradiciji, v stiku s kulturo matične dežele, pa vendar v primežu življenjskega sloga Južne Amerike, prežetega z zgodovino prostora, arhizmom, s tradicijo, umetnostjo in kulturno dediščino.

Občutljivost za poetiko poteze, barve, besede, zvočnosti svetlobe in temine ter neobremenjenost s sodobnimi trendi vodijo mlado slikarko na komaj začetni, a že zelo plodni ustvarjalni poti med Buenos Airesom, Bariolochami in Ljubljano.

Nuša Podgornik

Čigavo srce? Čigavo brezno?

Premislek ob
italijanskemu filmu
'Srce v breznu' in debati
o njem

Nemajhno pozornost slovenske in italijanske javnosti je pritegnila odločitev italijanskega parlamenta, da posveti 10. februar spominu zločinom Titove vojske nad italijansko populacijo v obmorskih predelih severovzhodnega Jadrana. Še večjo pozornost pa je pritegnil (po svojem bistvu propagandni) film »Srce v breznu« (Il cuore nel pozzo), ki ga je italijanska televizija pripravila za obeležje tega dogodka in ki je bil prvič predvajan na italijanski nacionalki 7. in 8. februarja 2005. Vredno se mi zdi spregovoriti o tej debati še posebej zato, ker, kakor bi rad pokazal, razodeva neko usodno zgodovinsko ujetost, ki ni le ujetost trenutnega stanja razvoja slovenskega ali italijanskega duha, pač pa evropske zvesti nasploh.

Debato bi bilo možno povzeti v sledečih bistvenih točkah:

1. Italijanska argumentacija desničarskega porekla, ki jo omenjeni film prozorno povzema, očita »Slovanom« (»Slavi«, mišljeni smo najbrž pretežno Slovenci in Hrvati), da smo v mesecih okrog konca druge svetovne vojne izvajali etnično čistko nad Italijani na območjih Istre

in Dalmacije, da bi tako »slovanizirali« omenjena (sicer domnevno izvirno italijanska) področja. Pri tem misli seveda na nasilje, ki ga je izvajala Titova vojska na omenjenih področjih.

2. Argumentacija slovenske javnosti se pred navedenimi stališči brani predvsem vključujoč povojno nasilje Titove vojske nad Italijani v širši kontekst, t.j. v kontekst predhodnega in nam Slovincem splošno znanega genocidnega ravnanja italijanskih oblasti do Slovencev in Hrvatov v t.i. Julijski krajini, t.j. na Primorskem (kasneje tudi na Kranjskem), v času od konca prve svetovne vojne do konca druge svetovne vojne. V tem smislu je seveda treba razumeti ravnanje Titovih partizanov kot posledico, ki ima svoj vzrok v predhodnem italijanskem nasilju.

Očitno je, da je tako zastavljena debata pripeljala do mrtve točke, v negiben in nerodoviten položaj, ki je primerljiv medsebojnemu zmerjanju dveh zločincev. To dejstvo pride na poseben način do izraza v šibkosti argumentov naše, slovenske strani: dejstvo, da so italijanski fašisti zagrešili nad slovenskim narodom celo vrsto zločinov, ne more opravičiti izvensodnega obračunavanja z le-temi, oz. z njihovimi italijanskimi simpatizerji. S tem kotorej skušamo kontekstualizirati dogajanje v zvezi s fojbami,